Gör aveln tillräckliga framsteg? Bra avelsgrisar för 65 år sedan!

Redan för mer än 65 år sedan fanns mödrar till avelsgaltar som födde många grisar. Suggor födda 1938 hade mor- och farmödrar med medelkullresultat på uppemot 15 grisar per kull. Liknande uppgifter finns för avelsgaltar. Detta framgår av bevarade uppgifter från den tidigare avelsbesättningen vid Bollerups Lantbruksinstitut.

avel

Då vägdes kullarna vid 3 veckors ålder, med angivande av min- och maxvikten inom kullen. Då, för 65 år sedan, var digivningsperioden längre. Det var mellan fem och sju månader mellan grisningarna.

Kullstorleken tillräcklig

Redan i slutet av 1930-talet var kullstorleken tillräckligt stor, uppemot 15 grisar. Den stora skillnaden mellan grisarna för 65 år sedan och idag är främst att det i dag är en lägre foderförbrukning per kg tillväxt och mindre, tunnare, kroppsfett. Ryggspäcket då låg över tre centimeter (30 mm). Slaktförlusten låg då också runt 25 proc och kroppslängden var 95 – 97 centimeter.

Det som går att jämföra med dagens grisar är kullstorlek och kullvikt, samt medelvikten per gris. Problemet (då och nu) med många födda grisar per kull är att det kan finnas många underviktiga grisar och då blir dödligheten större.

Låt vara att antalet grisar i kullen vid 3 veckor var mindre då än idag, men grisarnas medelvikt låg mellan 5,4 och 8,0 kg. Våra grannländer uppger idag vikter vid fyra veckor, vid avvänjningen, på 7,3 kg. Låt vara att antalet grisar i kullarna är större idag, men kullvikten var ungefär densamma.

Tack vare ett mycket utmärkt avelsarbete av våra förfäder har vi en tämligen bra gris idag.

Enligt tidigare avelsuppfödare har det i Sverige inte funnits någon avel värd namnet på länge. Det är ju synd, för grundmaterialet var mycket bra.

Kanske borde avelsarbetet legat utanför slakterinäringen för fortsatta framgångar?

Nils Andersson

Resultat av avkastningskontroll.

	Antal spenar	Kull nr	Antal grisar vid födseln	Antal grisar vid 3 vecko	Grisvikt vid 3 veckor: Sa	Grisvikt vid 3 veckor: Medelt.	Grisvikt vid 3 veckor: Växlingar	Grisat d.
Moder	14	8	8	8	67,2	8,4	7,1 –10,1	27/6 37
		9	9	6	47,2	8,0	6,0—9,3	22/12 37
		10	10	8	73,4	9,2	6,4 –12,6	28/6 38
Medeltal			9,0	7,3	62,6	8,5		
Mormoder	14	2—4	15,3	12,7	68,3	5,4		
Farmoder	12	2—4	13,0	10,7	52,6	5,0		

Resultat från fargaltarna som parats med ungsuggorna på Bollerup.

Resultat av avkastningskontroll.

	Antal spenar	Kull nr	Antal grisar vid födseln	Antal grisar vid 3 veckor	Grisvikt vid 3 veckor: Sma	Grisvikt vid 3 veckor: Medeltal	Grisvikt vid 3 veckor: Växlingar	Grisat den
Modern	14	4	13	13	73,1	5,6	4,1—6,6	13/1 37
		5	12	11	68,3	6,2	4,4—7,6	9/9 37
		6	16	10	61,5	6,2	5,5—6,6	19/1 38
Medeltal			13,7	11,3	67,6	6,0		
Mormod.	14	2—4	12,0	12,0	80,1	6,7		
Farmod.	14	2—4	15,3	12,3	58,0	4,7		

Resultat från avkastningskontrollen 1930 – 1940.

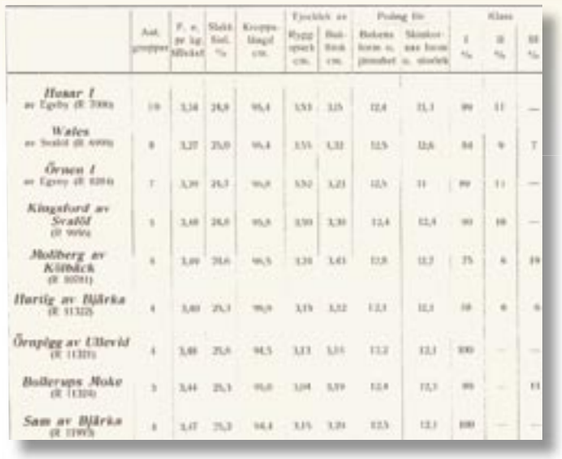

Resultat från grupper efter stamgaltar vid Bollerup vid prövning på Centralanstaltens Husdjursavdelning i Åstorp. Avkommor efter galtarna Hurtig av Björka (R 11322) och Sam av Björka (R 11993), fargaltarna, finns med i dessa resultat.

År	Antal suggor	Antal kullar	Medeltal pr kull: Ant. grisar vid födseln	Ant. grisar vid 3 veckor	Grisvikt vid 3 veckor	Medelvikt pr gris
1930	29	50	10,7	9,0	59,7	6,7
1931	36	58	10,9	8,7	53,0	6,1
1932	39	68	10,8	8,4	51,4	6,1
1933	45	81	10,3	8,5	48,6	5,7
1934	37	62	10,6	8,6	46,4	5,4
1935	31	55	9,8	8,5	48,7	5,7
1936	35	51	9,4	8,3	51,6	6,2
1937	32	53	9,0	8,0	64,2	8,0
1938	23	38	9,6	8,1	62,3	7,7
1939	22	36	10,4	8,1	59,1	7,3
1940	31	49	10,3	8,6	52,5	6,1

Resultat från yorkshiresuggorna på Bollerups avelsbesättning.

Rotfrukter till avelsdjuren Fasutfodring redan 1940

Det är intressant att läsa recepten på de foderblandningar som användes till avelsdjuren på Bollerup till de olika djurkategorierna i slutet på 1930- och början på 1940-talet. Redan då tillämpades fasutfodring.

foder

Ofta fick en del djurkategorier tilldelat samma kraftfoderblandning, men med olika mängd, samt några kilo rotfrukter. Dessutom skummjölk. Även de digivande suggorna fick tilldelat rotfrukter.

Ingredienserna till kraftfoderblandningarna var korngröpe, vetekli, sojamjöl, blodmjöl och fiskmjöl.

Kraftfoderblandningen till de digivande suggorna innehöll 138 gram äggvita per kg och 0,95 Fe. En digivande sugga fick 905 gram äggvita per dag via kraftfoder plus rotfrukter och skummjölk.

Kraftfodret till sinlagda och dräktiga suggor innehöll 116 gram äggvita och 1,01 Fe/kg. Dessa suggor fick utöver kraftfodret vardera fyra kg rotfrukter per dag och två kg skummjölk.

Kraftfoderblandningen till äldre galtar och yngre avelsgrisar innehöll 113 gram äggvita per kg och 1,01 Fe. De äldre galtarna tilldelades fyra kg rotfrukter och de yngre avelsgrisarna två kg rotfrukter.

Varför inte betor och ensilage i stället för halm som grovfoder?

Suggor behöver någon typ av grovfoder för att ha sysselsättning och kunna ha en stor magvolym. I dagsläget får de hålla till med den halm som används som strömedel i stallarna. Med större magvolym äter kanske suggorna mer under diperioden och kan då mjölka mer, vilket kan ge högre avvänjningsvikt på smågrisarna.

kommentar

Denna halm kan vara bemängd med både mögel och bakterier. När halmen blir blöt i ströbädden kan dessa växa till och det kan bli problem när och om djuren äter halmen. En del av halmen blir även förorenad av djuren själva.

Bättre teknik idag

Våra förfäder använde andra grovfodersorter som ”bukfylla” till suggorna på sin tid. Varför inte använda detta även idag? Tekniken är bättre utvecklad idag för hanteringen av och sönderdelningen av t ex rotfrukter. Även tekniken för utfodringen är förbättrad.

Näringsmässigt är det ingen större skillnad på ensilage och rotfrukter när hänsyn är tagen till smältbarhetskoefficienterna.

Klöver-gräsensilage i knoppning - avslutad axgång innehåller 25 proc torrsubstans och 2,4 MJ och 26 gram smältbart råprotein per kg foder. Smältbarhetskoefficienterna för organisk substans och råprotein ligger runt 70.

Fodersockerbetor innehåller 15 proc torrsubstans och ca 2 MJ och 7 gram smältbart råprotein per kg foder. Smältbarhetskoefficienten för organisk substans är 90 och för råprotein 60.

Men det finns ju även andra grovfoder/biprodukter, t ex drank/drav, betmassa, o s v.

Sedan är det frågan om vilket foder som är smakligast och mest volymiöst för suggorna. Äter suggan 4 kg ensilage eller 5 kg rotfrukter har de fått i sig ungefär lika mycket energi. Om de får ett smakligt grovfoder kanske de kan äta mer under diperioden eftersom de då har en större magvolym? Mjölkar de då mer kan avvänjningsvikten på smågrisarna bli högre!

Detta borde PIG-projektet kunna göra försök med, kanske som examensarbete, då SLU mer eller mindre vänder bönderna ryggen? Bortsett från JBT, Alnarp.

Nils Andersson

Grisköttkonsumtionen i Japan upp 45 % på ett år

Konsumtionen av griskött under april blev historiskt hög i Japan, 45 % mer än för ett år sedan. Orsaken är BSE i USA och Japan. Kycklingkonsumtionen var 9 % lägre i april p g a fågelinfluensan.

Grisköttkonsumtionen har stadigt ökat i Japan sedan 2001. Men det stora lyftet kom när rädslan för BSE-kött tog fart och både restauranger och handel i början av året bytte ut nötköttet mot griskött. BSE-rädslan har också ökat importen av nötkött från Australien och Nya Zeeland. M&L, Australien. */LG*

Privatslakten tar fram förslag till gemensam överskottsexport

Det blev inget samarbete om export av köttöverskott från den svenska marknaden. LRF och Kött- och Charkföretagen höll möten om det, men när Swedish Meats gick samman med Danish Crown om exporten, måste privatslakten lösa frågan på egen hand.

-Vi diskuterar olika vägar, men ännu är inget konkret att säga, säger Hans Agné, Avelspoolen.

-Det är positivt för hela grisbranschen om Swedish Meats kan exportera med bättre lönsamhet, men även privatslakterierna måste finna en bra lösning på exporten. /LG